

Svar på regeringsuppdrag

Rapport

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2024 om det nationella programmet för Europeiska socialfonden Plus (ESF+) 2021–2027

Försäkringskassan

Datum: 2025-02-10

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2024 om det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027

Diarienummer: Diarienummer: FK 2024/025330

INNEHÅLL

Innehåll	2
Sammanfattning	3
1. Inledning	4
2. Försäkringskassans uppdrag	4
3. Försäkringskassans inriktning för ESF+	5
4. Försäkringskassans organisation och stöd för uppdraget	5
5. Samverkan inom ramen för ESF+	7
5.1. Nationell samverkan	7
5.2. Regional samverkan	7
6. Beslutsordningen för beslut om deltagande i ESF+	7
7. Programområden inom ESF+	8
7.1. POA Öka möjligheten till inkluderande och hållbart arbetsliv för alla	8
7.2. D Öka kapaciteten i den glesa geografien	9
7.3. E Social innovation	9
8. Försäkringskassans medverkan som part i projekt	9
8.1. Försäkringskassans medverkan som samverkanspart eller medfinansiär samt medverkande aktör i kompetensutvecklingsprojekt	11
8.2. Projektägare för projekt där Försäkringskassan medverkar	12
8.3. Försäkringskassan som projektägare	12
8.3.1. Momentum – Tillsammans för ett hållbart arbetsliv	13
9. Redovisning av Försäkringskassans målgrupper i projektinsatser	13
9.1. Samverkansaktörer som anvisar deltagare från Försäkringskassans målgrupper till projektinsatser	14
9.2. Resultat för män och kvinnor som lämnar insatserna	15
9.3. Resultat för Försäkringskassans målgrupper	15
10. Erfarenheter och lärdomar av programmet	16

Sammanfattning

Försäkringskassan har i uppdrag av regeringen att delta i genomförandet av Europeiska socialfonden+ (ESF+), i syfte att främja insatser för personer som behöver stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden, samt till de som har en osäker ställning på arbetsmarknaden. Försäkringskassan ska redovisa sin medverkan och samverka med andra aktörer inom ESF+, samt de erfarenheter och lärdomar från arbetet med ESF+ som är av betydelse för Försäkringskassan.

Socialfonden ger Försäkringskassan utökade möjligheter att delta i projekt med insatser som syftar till att fler personer återgår i arbete eller studier, eller etablerar sig på arbetsmarknaden. Försäkringskassans målgrupper är försäkrade som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och får sjukpenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning, samt personer som har ansökt om och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser. Denna rapport är den första innevarande programperiod som innehåller uppgifter om målgrupperna i projekten.

Försäkringskassan kan delta i projekt som handlar om att utveckla organisationer och strukturer med syfte att underlätta etablering och återinträde på arbetsmarknaden för våra målgrupper, alternativt förebygga arbetsrelaterad ohälsa och minska sjukfrånvaro hos arbetsgivare. Sedan 1 maj 2024 driver Försäkringskassan ett treårigt projekt, *Momentum – tillsammans för ett hållbart arbetsliv* (Momentum), med målet att främja psykisk hälsa och därmed förebygga psykisk ohälsa som leder till nedsatt arbetsförmåga.

Försäkringskassan medfinansierar 13 projekt med ett beslutat belopp på nästan 29 miljoner kronor under projektens genomförande. Den enskilt högsta medfinansieringen på 19,5 miljoner kronor avser Momentum som Försäkringskassan driver som projektägare. Där består medfinansieringen främst av medarbetares tid i projektet, både för utfört arbete och senare i projektet för tid de deltar i utbildning. För övriga projekt utgörs Försäkringskassans medfinansiering främst av deltagarnas ersättning från Försäkringskassan för den tid de tar del av rehabiliteringsinsatser.

Försäkringskassan deltar även som samverkanspart i sju projekt genom att medverka med personal i projekten. Därigenom tar Försäkringskassan del av stödet från ESF+ för personalens tid i projektet. Försäkringskassans medarbetare är också målgrupp för sex av projekten, vilket innebär att de kan få ta del av kompetensutvecklingsinsatser.

Genom samverkan inom ESF+ har 2 691 personer inom Försäkringskassans målgrupper fått ta del av rehabiliteringsinsatser under innevarande programperiod. 57 procent av dem är kvinnor och 43 procent är män. Av de deltagare som har avslutat sin tid i projekt har nästan 41 procent registrerats vara i arbete (även lärlingsplats), studier eller öppet arbetssökande vid avslutstillfället. Resultaten är förhållandevis jämna för deltagare med aktivitetsersättning, sjukersättning och sjukpenning totalt sett.

1. Inledning

Europeiska socialfonden skapades genom Romfördraget 1957, och är den äldsta av strukturfonderna¹ vars syfte är att minska utvecklingskillnaderna och främja ekonomisk och social sammanhållning i EU. Arbetet med socialfonden pågår i sjuårsperioder, i enlighet med EU:s långtidsbudget, och kallas för programperioder.

För programperioden 2021–2027 har socialfonden bytt namn till Europeiska socialfonden+ (ESF+) och omfattar nu även fattigdoms- och ungdomsfrågor. Förvaltande myndighet för socialfonden i Sverige är *Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige* (Svenska ESF-rådet).

Socialfonden är en av EU:s största fonder och unionens viktigaste verktyg för att främja sysselsättning och social delaktighet. Hur medlen används i respektive medlemsland styrs av det nationella socialfondsprogrammet som i sin tur anger målen för insatserna i landet.

Arbetet med socialfonden sker på nationell, regional och lokal nivå och regeringen har utsett Försäkringskassan till en av aktörerna på både regional och nationell nivå i arbete med fonden. Programmet kompletteras med en nationell och åtta regionala handlingsplaner utifrån nationella och regionala förutsättningar och behov.

Årets svar på regeringsuppdraget innehåller uppgifter om deltagare i projekt under innevarande programperiod. Det är första gången vi har kunnat få ta del av uppgifter från Statistikmyndigheten (SCB) och därför finns det inte några uppgifter att jämföra med från föregående år.

2. Försäkringskassans uppdrag

Försäkringskassan har i uppdrag att delta i arbetet med ESF+. I regleringsbrevet för 2024² anges följande:

Försäkringskassan ska medverka i genomförandet av det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027 i syfte att främja insatser för kvinnor och män som har behov av stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden. Medverkan kan även avse insatser för att förhindra att kvinnor och män ställs utanför arbetsmarknaden. Försäkringskassan ska vidare bistå Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) i arbetet med uppföljning och utvärdering av insatserna inom programmet.

Försäkringskassan ska redovisa sin medverkan och samverkan med andra aktörer i det nationella programmet för Europeiska socialfonden+. Även erfarenheter och lärdomar av programmet som har tagits till vara i, eller som i övrigt bedöms vara av betydelse för, myndighetens verksamhet ska redovisas. Uppdraget ska redovisas till

¹ Den andra strukturfonden är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Deras gemensamma mål är att minska utvecklingskillnaderna och främja ekonomisk och social sammanhållning i EU.

² Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Försäkringskassan, S2022/04810

Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 22 februari för respektive år från och med 2024 och med slutredovisning senast den 22 februari 2030.

Regeringen har utsett Försäkringskassan till ledamot i Övervakningskommittén för ESF+³ som har i uppdrag att säkra att fonden genomförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Regeringen har också utsett Försäkringskassan till att delta i de åtta Strukturfondspartnerskapen⁴ som har till uppdrag att säkerställa regionalt inflytande.

3. Försäkringskassans inriktning för ESF+

Försäkringskassans inriktning är att vi ska delta som part i ESF+-projekt som syftar till att skapa mervärden för de försäkrade och som bidrar till att myndigheten når sina mål. Försäkringskassans målgrupper är personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och får sjukpenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning, samt personer som har ansökt om och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser.

Försäkringskassan kan delta i projekt där insatserna riktar sig direkt till våra målgrupper med mål att de ska återgå i arbete eller studier, alternativt etablera sig på arbetsmarknaden. Insatserna kan också vara av förberedande karaktär för att deltagarna ska göra en förflyttning närmare arbetsmarknaden. Särskilt prioriterat är insatser för unga personer, personer med lång frånvaro från arbete eller personer med instabil ställning på arbetsmarknaden.

Försäkringskassan kan också delta i ESF+-projekt för att förebygga att personer hamnar utanför arbetsmarknaden. Det handlar då i regel om att förbättra organisatoriska strukturer och kompetensutveckla personal, både inom den egna organisationen och hos samverkansaktörerna. Försäkringskassans projekt *Momentum – tillsammans för ett hållbart arbetsliv* (Momentum) är ett sådant projekt, där målet är att främja psykisk hälsa och möjlighet till arbete för personer med nedsatt psykisk hälsa. Se mer i avsnitt 8.3.1.

4. Försäkringskassans organisation och stöd för uppdraget

För att skapa bra förutsättningar för arbetet med socialfonden har Försäkringskassan ett nationellt ESF-kansli bestående av verksamhetsutvecklare och controller. Kansliet är organiserat inom Avdelningen för funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FV) inom område Utveckling och stöd, Samverkan. Kansliet har en stödjande funktion internt inom Försäkringskassan och ansvarar bland annat för att följa upp att riktlinjerna för arbetet inom ESF+ och i förkommande fall revidera dem.

³ Regeringsbeslut 2023-06-30, A2022/00979, A2022/00861

⁴ Regeringsbeslut Entledigande och förordnande i strukturfondspartnerskapen 2022-06-07 dnr N2022/00983, N2022/00217

Försäkringskassan är utsedd av regeringen att delta i den nationella Övervakningskommittén för ESF+⁵ som har till uppgift att bland annat granska att ESF+ genomförs effektivt och med tillfredsställande kvalitet. Där representeras Försäkringskassan av områdeschef för Utveckling och stöd, Samverkan inom FV och i kommitténs arbetsutskott deltar verksamhetsutvecklare från ESF-kansliet.

På regional nivå deltar Försäkringskassan i de regionala Strukturfondpartnerskapen inom de åtta NUTS2-regionerna⁶. Ledamöter i partnerskapen är områdeschefer inom Avdelningen för sjukförsäkringen (SF) och FV.

Försäkringskassan har också åtta regionala kontaktpersoner, en för varje NUTS2-region. De är samverkansansvariga inom både SF och FV och har ett särskilt uppdrag att medverka i den regionala samverkan inom ESF+.

FIGUR 1 SVERIGES ÅTTA NUTS 2-REGIONER

1. Övre Norrland
2. Mellersta Norrland
3. Norra Mellansverige
4. Östra Mellansverige
5. Stockholm
6. Västsverige
7. Småland och öarna
8. Sydsverige



Till stöd för de regionala analyserna av Försäkringskassans målgrupper och deras behov av insatser tar Avdelningen för ledningsstöd och analys årligen fram statistik för respektive region. Informationen presenteras på Försäkringskassans hemsida och är tillgänglig för allmänheten.⁷ Avdelningen bistår även verksamheten vid projektidéer och vid genomförande och uppföljning av projekt.

⁵ Regeringsbeslut, 2022-06-30, diarienummer A2022/00979, A 2022/00861

⁶ NUTS2, Nomenclature of Units for Territorial Statistics, är den regionala indelning som används inom EU för statistikredovisning. Syftet är att få jämförbara områden vad avser till exempel yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer.

⁷ [Europeiska socialfonden Plus - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://forsakringskassan.se)

5. Samverkan inom ramen för ESF+

5.1. Nationell samverkan

Försäkringskassans ESF-kansli samverkar nationellt i strategiska frågor med Svenska ESF-rådet, tillsammans med Arbetsförmedlingen och Statistikmyndigheten (SCB) vid behov. Under året har samverkan främst handlat om systemstödet för uppföljning av deltagare och om frågor som väckts inom respektive myndighet i genomförandet av ESF+. När det handlar om nationella utlysningar av ESF+-medel och specifika projektansökningar är Arbetsförmedlingen och kommuner viktiga samverkansparter, men även arbetsgivare, hälso- och sjukvården, andra myndigheter och företag inom den idéburna sektorn kan vara involverade i projekt av intresse för Försäkringskassan. ESF-kansliet är ingången för frågor om nationella projekt.

5.2. Regional samverkan

Försäkringskassan är ordinarie ledamot i de åtta Strukturfondpartnerskapen (SFP)⁸ som har i uppgift att utforma regionala handlingsplaner och utlysningsplaner för ESF+-medel utifrån respektive NUTS-regioners behov. Genom Försäkringskassans deltagande i arbetet med planerna kan vi lyfta behoven för våra målgrupper för kommande projekt. Respektive SFP är också en aktiv part i det regionala arbetet med prioriteringarna av ansökningar om finansiering genom ESF+. Det sker efter att ESF-rådet har laglighetsprövat ansökningarna.

Försäkringskassans regionala kontaktpersoner samverkar med ESF-rådet, regionen och andra parter inom sitt NUTS2-område. De är en ingång för externa parter när dessa söker samverkansparter till något regionalt eller lokalt projekt. Kontaktpersonerna ger också stöd internt inom Försäkringskassan vid medverkan i regionala och lokala projekt och de stöttar ledamöterna i strukturfondpartnerskapet i arbetet med framtagandet av regionala handlingsplaner och prioriteringar av de regionala projektansökningarna.

6. Beslutsordningen för beslut om deltagande i ESF+

Försäkringskassans engagemang delas mellan SF, som ansvarar för sjuk- och rehabiliteringspenning, och FV, där ansvaret för sjuk- och aktivitetsersättning ligger, samt för samordningen av rehabiliteringsinsatser för personer utan ersättning från Försäkringskassan. Beroende på vilken målgrupp som är i fokus för projektet tas beslut om medverkan i ESF+-projekt av verksamhetsområdeschef inom avdelningen med högst budgeterat antal deltagare. Projekten förbereds regionalt eller nationellt, ofta mellan avdelningarna, och kvalitetssäkras av områdeschef innan beslutet föredras för respektive verksamhetsområdeschef.

Beslut om att Försäkringskassan ska ansöka om finansiering genom ESF+ för ett projekt som myndigheten ska äga och ansvara för tas av generaldirektören.

⁸ Regeringsbeslut Entledigande och förordnande i strukturfondpartnerskapen 2022-06-07 dnr N2022/00983, N2022/00217

Däriigenom får projekten den förankring mellan avdelningarna som behövs för ett bredare stöd inom myndigheten, som till exempel gällande ekonomiska frågor och för uppföljningen av projekten inför tillvaratagande och eventuell implementering av resultat från projekten.

7. Programområden inom ESF+

Projektverksamheten inom ramen för ESF+ är uppdelad i sex programområden. Försäkringskassan kan delta som part i projekt inom programområde A, D och E. Programområde B (POB) är exklusivt för Arbetsförmedlingen och riktar sig till inskrivna på Arbetsförmedlingen som behöver stöd för att komma i arbete eller utbildning. Genom den rehabiliteringssamverkan som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har, kan personer i Försäkringskassans målgrupper ta del av insatser inom POB, när de är inskrivna som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Varken programområde C eller F riktar sig till Försäkringskassans målgrupper⁹.

Nedan beskrivs de programområden där Försäkringskassan kan medverka som aktiv part och där våra målgrupper kan få stöd för att återgå i eller närma sig arbetsmarknaden eller studier.

7.1. POA Öka möjligheten till inkluderande och hållbart arbetsliv för alla

Programområde A (POA) är det i särklass största programområdet med 66,5 procent av fondens medel och det är också här Försäkringskassan har störst engagemang. Det övergripande målet för POA är att projekten ska öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. POA delas upp i två programområden, programområde A1 (POA1) och programområde A2 (POA2).

Projekt inom POA finansieras av ESF+ med 54 procent och av projektägare och samverkansparter med 46 procent, utom för regionen Norra Mellansverige¹⁰ där fördelningen är 60 procent från ESF+ och 40 procent från parterna i projektet. Projekten kan vara både nationella och regionala.

7.1.1. POA1 Främja livslångt lärande

POA1 har som mål att främja livslångt lärande och riktar sig främst till anställda och personer i omställning. Insatserna kan rikta sig direkt till individer för att de ska bibehålla sin ställning på arbetsmarknaden och för att minska riskerna för ett framtida långvarigt utanförskap. Insatserna kan också rikta sig till organisationer och kan handla om metodutveckling och kompetenshöjande insatser för att bidra till en inkluderande arbetsmarknad. Försäkringskassan driver ett kompetensutvecklingsprojekt med syfte att främja psykisk hälsa hos arbetsgivare

⁹ Programområde C riktar sig främst till barn och ungdomar i ekonomiska utsatthet. Programområde F har nu avslutats och riktade sig endast till ukrainare på flykt i Sverige.

¹⁰ EU klassar Norra Mellansverige som en övergångsregion vilket innebär att region har lägre bruttoregionalprodukt, BRP, än snittet i EU.

och med målet att bland annat öka den strategisk samverkan och kunskap inom området psykisk ohälsa och hälsa. Se mer om det i avsnitt 8.3.1.

7.1.2. POA2 Uppmuntra till aktiv inkludering

POA2 har som mål att uppmuntra till aktiv inkludering för personer utanför arbetsmarknaden. Insatserna kan rikta sig direkt till personer utanför arbetsmarknaden så som långtidssjukskrivna och personer med funktionsnedsättning. Insatserna kan också rikta sig till samverkansparterna för att åstadkomma förändringar på strukturell- och organisatorisk nivå i syfte att uppnå målet för målgrupperna. Det kan till exempel handla om kompetensutveckling av personal och om att utveckla eller ta fram nya metoder och samverkansformer som motsvarar målgruppernas behov.

7.2. D Öka kapaciteten i den glesa geografin

Programområde D (POD) riktar sig till de glesbefolkade regionerna Övre och Mellersta Norrland som har särskilda utmaningar med allt från stora avstånd till låg befolkningstäthet och en åldrande befolkning.¹¹ Insatserna handlar främst om kapacitetstärkning av lokala och regionala strukturer, men de kan även riktas direkt till individer. Det kan handla om insatser vid snabba omställningar på arbetsmarknaden lokalt och regionalt, både för att stärka individens ställning på arbetsmarknaden och för regionala strukturer för att tillgodose arbetsmarknadens behov.

POD har 6,5 procent av fondens medel. Projekt inom POD finansieras av socialfonden med 45 procent och av projektägare och samverkansparter med 55 procent.

7.3. E Social innovation

Programområde E (POE) finansierar sociala innovationer med syfte att hitta nya och effektivare lösningar för att möta utmaningar och behov inom exempelvis social inkludering. Insatser kan bidra till metodutveckling, samarbete över gränser och nya tankesätt och projekten kan involvera både den privata och offentliga sektorn, men också den idéburna verksamheten. På individnivå prioriteras insatser som bidrar till att fler individer kommer i arbete, studier eller närmar sig arbetsmarknaden.

POE har fem procent av fondens medel och finansierar nationella projekt med 95 procent.

8. Försäkringskassans medverkan som part i projekt

Försäkringskassan kan delta som part i projekt med olika roller:

¹¹ Enligt EUF-fördragets artikel 174 och förordning om gemensamma bestämmelser bör sådana områden omfattas av särskilda åtgärder och få ytterligare finansiering.

- Som *samverkanspart*, vilket innebär att Försäkringskassan har ett åtagande och tar del av stöd från ESF+ för den tid som medarbetare utför arbete i projektet.
- Genom att *medfinansiera* projekt, vilket främst sker genom den ersättning som Försäkringskassan betalar ut till deltagarna eller genom den lön som Försäkringskassans medarbetare har när de har ett uppdrag i projektet.
- Som *medverkande aktör*, vilket innebär att Försäkringskassans personal är målgrupp för till exempel kompetensutvecklande insatser. Vissa av dessa projekt medfinansierar Försäkringskassan genom medarbetarnas lön för den tid de deltar i insatserna.
- Som *projektägare* för projekt som ligger inom ramen för Försäkringskassans uppdrag och som syftar till att vi ska nå våra mål.
- Som *samarbetspart*, vilket innebär att Försäkringskassan varken tar del av stödet eller medfinansierar projektet. Deltagande kan då bestå i att bidra med kompetens i exempelvis projektets styr- eller referensgrupp, men också att låta försäkrade ta del av insatser utan att medfinansiera projektet.

Försäkringskassans deltagande i projekt måste rymmas inom myndighetens uppdrag. Försäkringskassans ställningstagande är att vi inte kan äga projekt som erbjuder rehabiliteringsinsatser för enskilda eftersom Försäkringskassan inte är en rehabiliteringsaktör och kan implementera resultatet i sin verksamhet.

Försäkringskassan kan medverka i sådana projekt som samverkanspart och även medfinansiera projekt, vilket oftast sker genom den ersättning som deltagare får från Försäkringskassan för den tid de deltar i rehabiliteringsinsatser. Försäkringskassan kan också medverka som samarbetspart i sådana projekt. Till exempel kan Försäkringskassans medarbetare bistå med specialistkunskap i referens- eller styrgrupper och anvisa deltagare till rehabiliteringsinsatser utan att det utgör medfinansiering.

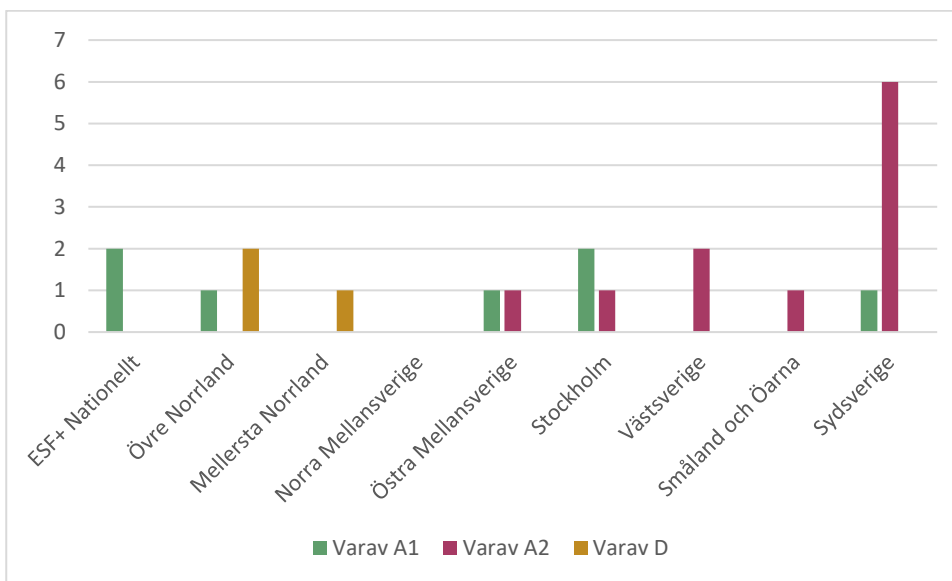
Försäkringskassan kan äga och driva projekt som riktar sig till organisationer och strukturer där insatserna bidrar till att myndigheten uppfyller sina mål. Det kan handla om att utveckla såväl organisationer som strukturer och arbetssätt för att underlätta etablering och återinträde på arbetsmarknaden för målgrupperna, samt för att förebygga sjukfrånvaro. Försäkringskassan kan också delta som part i projekt både som medfinansierare och som mottagare av stöd från ESF+. Både medfinansieringen och stödet avser då främst Försäkringskassans medarbetares arbetstid i projekten. I de projekt där kompetensutvecklingsinsatser riktar sig till Försäkringskassans medarbetare kan medfinansieringen bestå av deras tid i kompetensutvecklingen.

Nedan redovisas de projekt där Försäkringskassan deltagit som samverkanspart, genom att medfinansiera eller som deltagande aktör. De projekt som Försäkringskassan deltar i som samarbetspart redovisas ej för eftersom de uppgifterna inte fångas av ESF-rådets system.

8.1. Försäkringskassans medverkan som samverkanspart eller medfinansiär samt medverkande aktör i kompetensutvecklingsprojekt

Under programperioden har Försäkringskassan medverkat som part i 19 regionala och två nationella projekt med mål att öka sysselsättningen för personer som står utanför arbetsmarknaden eller förebygga att personer hamnar utanför arbetsmarknaden. ESF-rådet tog de första besluten om finansiering av projekt i slutet av 2022 och det första projektet som Försäkringskassan har deltagit i under programperioden startade den 1 januari 2023. Under året har tre projekt avslutats och åtta projekt har påbörjats.

FIGUR 2 FÖRSÄKRINGSKASSANS DELTAGANDE UNDER PROGRAMPERIODEN, ANTAL PROJEKT NATIONELLT OCH PER REGION



Försäkringskassan har deltagit i sju projekt inom POA1. Försäkringskassans projekt Momentum är ett av projekten. I övrigt är det främst projekt som erbjuder kompetensutveckling till bland andra Försäkringskassans medarbetare. Två av projekten har inriktning mot brottsbekämpning, det ena projektet inom organiserad brottslighet och det andra inom ekonomisk brottslighet.

Försäkringskassan deltar i elva projekt inom POA2 som alla har insatser som riktar sig direkt till personer utanför arbetsmarknaden.

Försäkringskassan deltar som part i tre projekt inom POD. Samtliga har som syfte att stärka de regionala strukturerna och handlar om samverkan mellan organisationer för att bibehålla arbetskraften inom regionerna.

Försäkringskassan medfinansierar 13 projekt med ett beslutat belopp på nästan 29 miljoner kronor under projektens genomförande. Den beslutade medfinansieringen består uteslutande av deltagarnas ersättning för den tid de tar del av de individinriktade insatserna.

Försäkringskassan deltar i sju av projekten som samverkanspart genom att avsätta personal till projekten. Därigenom tar Försäkringskassan del av stödet från ESF+ för personalens tid i projektet.

I sju projekten är bland annat Försäkringskassans medarbetare målgrupp för insatserna. Medarbetarna kan därigenom få ta del av kompetensutveckling inom områden som de har nytta av i sitt arbete inom sjukförsäkringen. Under programperioden har drygt 100 medarbetare inom Försäkringskassans tagit del av sådan kompetensutveckling.

8.2. Projektägare för projekt där Försäkringskassan medverkar

En stor andel av projekten som Försäkringskassan har deltagit i under programperioden ägs av samordningsförbund och kommuner. Det ser dock väldigt olika ut i de olika regionerna. Till exempel drivs endast ett av de sju projekten i Sydsverige av ett samordningsförbund, medans samordningsförbunden är de enda projektägarna i Stockholm och Västsverige. Sydsverige är den region där Försäkringskassan är part i flest projekt och där ägs de övriga projekten av Arbetsförmedlingen, kommuner, en stiftelse och en ideell förening.

TABELL 1 PROJEKTÄGARE FÖR PROJEKT SOM FÖRSÄKRINGSKASSAN MEDVERKAR I

	Samordnings- förbund	Kommun*	Stiftelse	Ideell förening	Kyrkan	Högskola	Myndighet	Aktiebolag
ESF+ Nationellt						1	1	
Övre Norrland	1	1					1	
Mellersta Norrland								1
Norra Mellansverige								
Östra Mellansverige	1				1			
Stockholm	3							
Västsverige	2							
Småland och Öarna		1						
Sydsverige	1	3	1	1			1	
Totalt	8	5	2		1	1	3	1

*Avser även kommunalbolag

8.3. Försäkringskassan som projektägare

Försäkringskassan kan vara projektägare till projekt där insatserna ryms inom myndighetens uppdrag och som kan bidra till att Försäkringskassan når sina mål. Försäkringskassan kan inte äga projekt med rehabiliteringsinsatser för våra målgrupper eftersom vi inte ansvarar för rehabiliteringsinsatserna, men Försäkringskassan kan äga och driva projekt som handlar om samverkan kring rehabiliteringen av målgrupperna. Vi kan också driva projekt som riktar sig till organisationer i syfte att motverka att personer hamnar utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning, samt för att skapa förutsättningar som möjliggör att personer inom målgrupperna kan återgå i eller få en anställning, alternativt att de kan börja studera. Försäkringskassans projekt Momentum är ett sådant projekt.

8.3.1. Momentum – Tillsammans för ett hållbart arbetsliv

ESF+-projektet Momentum samlar stora¹² arbetsgivare runt om i landet från privat och offentlig sektor i sex stycken regionala forum. Arbetsgivarna kommer från olika branscher där en del är mer kvinnodominerande och andra mer mansdominerande. Varje forum samlar ca 20 – 25 arbetsgivare. Syftet är att samtala om och ha erfarenhetsutbyte kring hur arbetsgivare, på en organisatorisk nivå, kan arbeta med att främja psykisk hälsa och förebygga stressrelaterad psykisk ohälsa. Varje forum leds av en delprojektledare och det har varit ett stort intresse att delta. Även om de regionala forumen riktar sig till stora arbetsgivare kommer projektet även söka olika sätt att nå ut till mindre arbetsgivare genom till exempel filmer och annat material som kommer att spridas via den webbsida som är under framtagande.

För att fånga in kunskap som har betydelse för arbetet med att främja psykisk hälsa och för att förebygga stressrelaterad psykisk ohälsa har projektet olika metoder. En metod är att inhämta information genom en nationell kunskapsgrupp som inbegriper de flesta parter som var med och formade ansökan om finansiering genom ESF+¹³. Projektet har även kontakt med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen och olika universitet, och följer även den forskning som pågår inom området. Den nationella kunskapsgruppen avser bjuda in till dialoger och skapa samtal mellan myndigheter och andra aktörer för att bredda perspektiven kring dessa frågor för att i förlängningen starta upp ett nationellt kunskapsforum.

En viktig del i att inhämta kunskap är de studiebesök som planeras inom EU. Syftet är att inhämta kunskap, dela erfarenheter och starta upp samarbeten både med arbetsgivare och olika myndigheter och aktörer i andra EU länder.

9. Redovisning av Försäkringskassans målgrupper i projektinsatser

Försäkringskassans engagemang i ESF+ handlar till allra största del om att personer som står utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ska få stöd för att återgå i arbete eller träda in på arbetsmarknaden, alternativt börja studera. Personer inom målgrupperna är unga i åldern 19 - 30 år med aktivitetsersättning, personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga som har sjukersättning och personer med sjukpenning.

Denna rapport innehåller uppgifter om deltagare ur Försäkringskassans målgrupper som deltagit i ESF+-projekt. Det är första gången innevarande programperiod som SCB har kunnat leverera uppgifter inför Försäkringskassans återslag. Därmed finns det inga uppgifter att jämföra med från föregående år.

Även personer som varken har sjukpenning, aktivitets- eller sjukersättning, men som har ansökt om och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser av Försäkringskassan ingår i målgrupperna. Eftersom SCB inte har tillgång till uppgifter

¹² Arbetsgivare med över 250 anställda.

¹³ Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Mynak, Arbetsmiljöverket och Sveriges företagshälsor.

om de deltagarna kan vi inte heller redogöra för eventuell medverkan för dessa personer.

9.1. Samverkansaktörer som anvisar deltagare från Försäkringskassans målgrupper till projektinsatser

Det är främst insatser inom POA2 som riktar sig direkt till individer utanför arbetsmarknaden och som motsvarar det behov som personer inom Försäkringskassans målgrupper kan ha. Ofta handlar det om förberedande insatser för att individerna ska närma sig arbetsmarknaden, men det kan också vara insatser där resultatet förväntas vara att deltagarna återgår i eller etablerar sig på arbetsmarknaden, alternativt börjar studera.

Personer med ersättning från Försäkringskassan anvisas inte till rehabiliteringsinsatserna endast av Försäkringskassan, utan initiativen kan komma även från Försäkringskassans samverkansparter, så som Arbetsförmedlingen och kommunen eller genom annan kontakt. Genom insatser som finansieras av samordningsförbund inom den finansiella samordningen¹⁴ kan deltagare också anvisas till insatser inom ESF+-projekt.

Genom Försäkringskassans rehabiliteringssamverkan med Arbetsförmedlingen kan personer ur Försäkringskassans målgrupper få ta del av Arbetsförmedlingens insatser inom POB. Försäkringskassan medverkar inte som part i dessa projektinsatser, då programområdet är avsett enbart för Arbetsförmedlingens verksamhet. Det är inte heller Försäkringskassan som anvisar deltagarna till dessa projektinsatser utan det är Arbetsförmedlingen som avgör om personer som är inskrivna hos dem är aktuella för en sådan insats.

De 15 deltagarna som har fått stöd via insatser inom POE är så få till antalet så de har utelämnats i den fortsatta redovisningen av deltagare och resultat.

TABELL 2 AKTÖR SOM HAR ANVISAT DELTAGARE MED ERSÄTTNING FRÅN FÖRSÄKRINGSKASSAN

	A2 Uppmuntra aktiv inkludering			B. Öka möjligheten till arbete			E Sociala innovationer			A2 och B
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Totalt antal deltagare
Arbetsförmedlingen	319	244	563	317	449	766				1329
Förstärkt samarbete	6	8	14							14
Försäkringskassan	235	491	726							726
Kommun	95	102	197				5	4	9	197
Samordningsförbund*	20	30	50							50
Annan	163	212	375				3	3	6	375
Totalt	838	1 087	1 925	317	449	766	8	7	15	2691

* Ett samordningsförbunden består av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, region och minst en kommun och det är dessa parter som står för insatserna.

¹⁴ Samverkan sker inom lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

9.2. Resultat för män och kvinnor som lämnar insatserna

Genom samverkan inom ESF+ har 2 691 personer från Försäkringskassans målgrupper fått ta del av rehabiliteringsinsatser inom programområde POA2 och POB under innevarande programperiod. 57 procent av dem är kvinnor och 43 procent är män.

Av de deltagare som har avslutat sin tid i projekt har 42 procent registrerats vara i arbete (även lärlingsplats), studier eller öppet arbetssökande vid avslutstillfället, vilket anses vara en positiv förflyttning för den enskilde. Andelen män som har gjort en sådan positiv förflyttning är 44 procent, vilket är något högre än för kvinnor där motsvarande andel är 41 procent.

Ser man till de båda programområdena har fler män och kvinnor gjort en positiv förflyttning inom POB än inom POA2. En möjlig förklaring till detta är att de personer som får stöd inom POB är närmare arbetsmarknaden än de som fått stöd genom insatser inom POA.

TABELL 3 RESULTAT AV PROGRAMOMRÅDE A2 OCH B, FÖRDELAT PÅ KÖN

	A2 Uppmuntra aktiv inkludering			B. Öka möjligheten till arbete			Sammanlagt A2 och B		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Antal deltagare i insatserna	838	1087	1925	317	449	766	1155	1536	2691
Antal som avslutat	204	279	488	134	178	312	338	457	795
Antal deltagare positiva resultat	69	74	143	81	113	194	150	187	337
Andel positiva resultat	34%	27%	29%	56%	53%	53%	44%	41%	42%

9.3. Resultat för Försäkringskassans målgrupper

Antal personer som hade sjukpenning när de startade sin tid i projektinsatserna, var 1 349. 1 081 personer hade aktivitetsersättning och 246 sjukersättning.

Av de deltagare som har avslutat sin tid i projekt har nästan 41 procent registrerats vara i arbete (även lärlingsplats), studier eller öppet arbetssökande vid avslutstillfället, vilket anses vara en positiv förflyttning för den enskilde. Resultaten är förhållandevis jämna för deltagare med aktivitetsersättning, sjukersättning och sjukpenning totalt sett.

Ser man till deltagarnas resultat utifrån vilket programområde de deltagit i är resultaten bättre för deltagare med sjukpenning i de insatser som sker inom Arbetsförmedlingens programområde (POB). Inom POB har 59 procent av de med sjukpenning haft en positiv förflyttning, jämfört med endast 18 procent inom POA. En trolig anledning till detta är att de personer som får stöd av Arbetsförmedlingen inom POB är närmare arbetsmarknaden än de som fått stöd genom insatser inom POA. Därtill kommer att sjukpenning är en tillfällig ersättning och att personen med sjukpenning har haft en plats på arbetsmarknaden innan sjukfrånvaron.

TABELL 4 RESULTAT FÖRDELAT UTFRÅN ERSÄTTNING

	A2 Uppmuntra aktiv inkludering			B Öka möjligheten till arbete			Totalt antal deltagare som gjort en positiv förflyttning		
	AE	SE	SJP	AE	SE	SJP	AE	SE	SJP
Antal som avslutat eller avbrutit	234	8	220	3	88	268	237	96	488
Antal deltagare positiva resultat	96	0	40	3	36	158	99	36	198
Andel med positiva resultat	41%	0%	18%	100%	41%	59%	42%	38%	41%

Vad gäller personer med sjukersättning inom POA2 och personer med aktivitetsersättning inom POB är de för få för att vi ska kunna dra några generella slutsatser av resultaten av respektive programområde. Det är inte heller möjligt att redovisa hur bestående resultaten är för deltagarna eftersom det är alltför få som har lämnat projektens insatser sedan sex månader eller ännu längre tid. Det sammantagna resultatet visar ändå att insatser inom projekten är till stöd för Försäkringskassans målgrupper i deras rehabilitering mot arbete och egen försörjning.

10. Erfarenheter och lärdomar av programmet

De projekt som Försäkringskassan har deltagit i, eller deltar i, startade först 2023 så det är ännu för tidigt att dra några långtgående lärdomar från projekten i programmet. Utifrån den redovisade statistiken är vår bedömning att projektinsatser som riktar sig till Försäkringskassans målgrupper är till nytta för deltagarna.

Försäkringskassan kan som beskrivet delta i ESF-projekt som projektägare, medfinansiär, samverkanspart eller samarbetspart utan att medfinansiera. När det gäller projekt som riktar sig direkt med rehabiliteringsinsatser till personer i Försäkringskassans målgrupper kan vi inte äga och driva sådana projekt själva, vilket innebär att vi är beroende av att våra samverkanspartners är villiga att äga och ansvara för sådana projekt.

Tidigare och även i nuläget står civilsamhället och andra sociala företag för en stor del av de förfrågningar och projektidéer som Försäkringskassan tar emot. Utifrån den aktuella regleringen av Försäkringskassans samverkansuppdrag är vårt ställningstagande att det saknas möjligheter att samverka direkt med andra aktörer än de samverkansparter som det finns lagstöd¹⁵ för. Vi är därmed beroende av att kommun, hälso- och sjukvården eller Arbetsförmedling ser behovet att driva insatser som motsvarar behoven hos Försäkringskassans målgrupper, men vår erfarenhet är att samverkansparterna i många fall inte har samsyn när det gäller målgrupperna, eller att de kan öppna upp för samverkansprojekt med hänvisning till sina respektive uppdrag.

¹⁵ Kap. 30 § 10 Socialförsäkringsbalken



Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av tf avdelningschef Helena Lundkvist och avdelningschef Ulrika Havossar samt Isabella Öhqvist, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Isabella Öhqvist